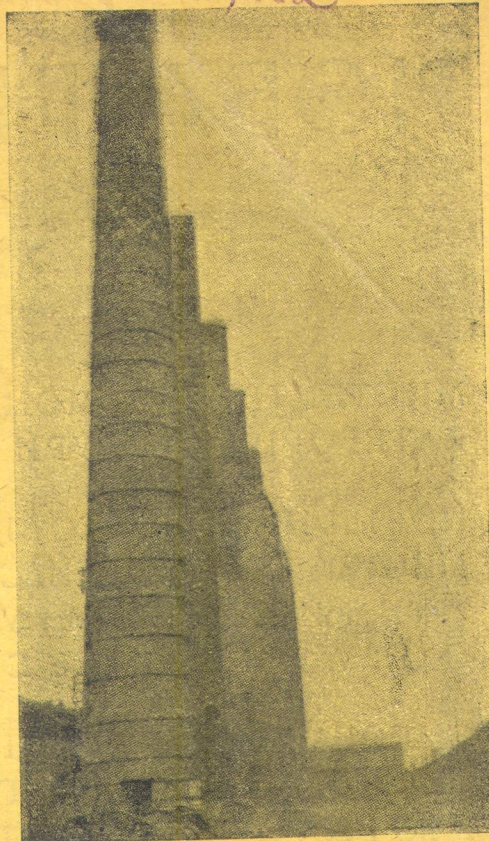




K 7052



№ 7 Липень 1929

НОВА ГЕНЕРАЦІЯ

журнал лівої
формації мистецтв

Д Е Р Ж А В Н Е
ВИДАВНИЦТВО УКРАЇНИ

1931
423

ЦЕНТРАЛЬНА БІБЛІОТЕКА

ПРОДОВЖУЄТЬСЯ ПЕРЕДПЛАТУ
НА ЩОМІСЯЧНИЙ ЖУРНАЛ НОВОГО МИСТЕЦТВА

НОВА ГЕНЕРАЦІЯ

У ЖУРНАЛІ ПРАКТИЧНО
ХАРКІВ: Д. Бузько, Гро Вакар, О. Бланк, Віктор Вер, С. Войнілович, Свир. Гранка, М. Гаско, В. Єрмілов, Л. Зимний, О. Касьянов, В. Кашницький, інж. Ф. Кондрашенко, Ол. Корж, арх. Л. Лоповок, І. Маловічко, арх. Ів. Малоземов, О. Мар'ямов, С. Мельник, Л. Недоля, А. Петрицький, Ол. Полторацький, А. Санович, Михайль Семенко, Дан Сотник, І. Терентьев, М. Щербак, Гео Шкурний, арх. Я. Штейнберг, арх. Г. Яновицький. КИЇВ: Симон Власенко, Дзига Вертов, С. Драгоманов, В. Ковалевський, Гл. Затворницький, О. Каплер, М. Кауфман, Ю. Палійчук, Е. Свілова, Леонід Скрипник, М. Скуба, Л. Френкель, М. Холостенко. ОДЕСА: Б. Бучма, О. Перегуда, М. Терещенко. МОСКВА: Н. Асеев, О. Брік, О. Ган, С. Ейзенштейн, С. Кірсанов, Гео Коляда, В. Маяковський, П. Незнамов, В. Перцов, А. Родченко, Татлін, С. Третьяков, Н. Чужак, А. Чужий, В. Шкловський. ЛЕНІНГРАД: Л. Аренс, К. Малевич, М. Матюшин, Ес Метер, Г. Петніков. ПАРИЖ: Євген Деслав, Enrico Prampolini. БЕРЛІН: Johannes Becher, Rudolf Leonhard, Prof. Moholy-Nagy, Herwarth Walden. ПРАГА: Антін Павлюк. ЛЬВІВ: П. Ковжун та інші.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ:

По СРСР: на 12 міс.— 7 крб., 6 міс.— 3 крб. 75 коп., 3 міс.— 2 крб., 1 міс.— 70 коп. ЗА КОРДОНОМ: на 12 міс.— 4 дол. 55 с., 6 міс.— 2 дол. 45 с., 3 міс.— 1 дол. 30 с., 1 міс.— 45 с.

ЖУРНАЛ ВИХОДИТЬ РЕГУЛЯРНО НА ПОЧАТКУ КОЖНОГО МІСЯЦЯ. ПЕРЕДПЛАТУ ПРИЙМАЮТЬ: СЕКТОР ПЕРІОДВИДАНЬ ДВУ УПОВНОВАЖЕНІ ПЕРІОДСЕКТОРУ СКРІЗЬ ПО УКРАЇНІ, ФІЛІЇ ДВУ, ПОЧТОВІ КОНТОРИ ТА ЛИСТОНОШІ.

БЕЗПЛАТНИЙ ДОДАТОК до журналу для річних передплатників.

ВЕЛИКИЙ КОБЗАР
МИХАЙЛЯ СЕМЕНКА

Адреса редакції: Харків, Сергіївська пл., Моск. ряди, 11, Періодсектор ДВУ

НОВА ГЕНЕРАЦІЯ

ЖУРНАЛ ЛІВОЇ
ФОРМАЦІЇ МИСТЕЦТВ
ТРЕТІЙ РІК ВИДАННЯ
№ 7 ЛИПЕНЬ 1929

МИСТЕЦТВО ЯК ЕМОЦІОНАЛЬНА
КАТЕГОРІЯ КУЛЬТУРИ ВІДМИРАЄ

ПОВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС ВІДМИРАННЯ
МИСТЕЦТВА ПОЗНАЧИВСЯ ДЕСТРУК-
ТИВНИМИ НАПРЯМКАМИ У МИСТЕЦТВІ
ОСТАННІХ ДЕСЯТИРІЧ

РАЦІОНАЛЬНІ ВИМОГИ, ПОСТАВЛЕНІ
ПЕРЕД МИСТЕЦТВОМ СЬОГОДНІ, ПЕРЕ-
КЛЮЧАЮТЬ ЙОГО НАКОНСТРУКТИВНИЙ
ШЛЯХ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ МИСТЕЦТВ

ФУНКЦІОНАЛЬНІ МИСТЕЦТВА ВІДОГРА-
ЮТЬ СОЦІАЛЬНО-КОРИСНУ РОЛЮ
В ЗАГАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ СОЦІАЛІСТИЧ-
НОГО БУДІВНИЦТВА В ПЛЯНІ УНІВЕР-
САЛЬНОЇ УСТАНОВКИ НА КОМУНІЗМ

НОВА
ГЕНЕРАЦІЯ

ПОВ'ЯЗУЄ ЕТАП ДЕСЯТИРІЧ-
НИХ МИСТЕЦТВ, ЩО ЗАКІНЧУЄТЬСЯ
КОНСТРУКЦІЄЮ ЇХ, ЩО РОЗ-
ВВАЖАЮЧИ ОБИДВА ЦІ ЕТАПИ
СКЛАДОВІ ЧАСТИНИ ЄДИНОГО
ДІАЛЕКТИЧНОГО ПРОЦЕСУ РІВНО-
ВАЖНОЇ ЛІВОЇ ФОРМАЦІЇ МИСТЕЦТВ

жет с. 17-32,
53-60.

К 6599

ЗМІСТ № 7 ТА ЗАУВАЖЕННЯ РЕДАКЦІЇ

	Стор.
1. Л. ЗИМНИЙ. „Ударами“. — Вірш. Цим віршем ми розпочинаємо нашу нову серію «За соціалістичне змагання». Проте, головна робота співробітників «НГ» буде перенесена безпосередньо до газет	2 — 3
2. М. СКУБА. „Пісня про авто“. — Вірш з нашої серії «Автодор» з зразково-декламаційною і масовою установкою	3 — 5
3. В. КОВАЛЕВСЬКИЙ. „Зустріч“. — Вірш з цікавою розробкою функціональної теми про продуктову картку	5 — 6
4. О. БУШ. „Філософ Л — 43“. — Пародійне оповідання нашого нового співробітника	7 — 16
5. Л. ДМИТЕРКО. „Травневі нотатки“. — Вірш	17 — 18
6. П. МЕЛЬНИК. „Київ“. — Вірш	18 — 20
7. І. ГАДЕНКО. „Ми вимагаєм систему“. — Вірш. Подаємо вірші трьох авторів, що уперше виступають на сторінках «НГ»	20 — 21
8. С. ВОЙНИЛОВИЧ. „Теорія екструкції — ч. I. Критика мистецького впливу“. — Вступ до циклу статей нашого нового співробітника-теоретика мистецтва. Питання екструкції, тобто практичної мистецької роботи, стає для нас бойовою ділянкою і тому потребує на серйозну теоретичну розробку.	
В цій статті автор поширює соціологічну методу через включення проблеми механіки процесу сприймання творів мистецтва, користуючись із марксистської об'єктивної психології.	22 — 32
9. БЛЮКНОТ	32 — 37
10. А. САНОВИЧ. „Цікава стаття про нецікаві речі“. — Стаття	37 — 40
11. Л. НЕДОЛЯ. „Богдановщина“. — Стаття	40 — 42
12. Проф. ПАЛЬМОВ В. „Проблема кольору в станковій картині“. — Стаття одного з відомих лівих майстрів.	
В подальших числах «НГ» будуть друкуватись статті цього автора, присвячені окремим питанням малярства	42 — 48
13. Я. ЛІСОВСЬКИЙ. „Ліве в правому“. — Стаття - огляд японського малярства XVIII стор.	48 — 50
14. Г. Затворницький. „Комуністична установка в кіно“. — Стаття - заявка, що порушує питання позаігрового функціонального фільму	50 — 52
15. В. МІРЕР. „Про місто в радянській соціалістичній системі“. — Стаття	52 — 53
16. С. М. „Зразки сучасної архітектури Західньої Європи“. — Стаття. Дивись табл. 7 та 8	54
17. НАШ БЮЛЕТЕНЬ	54
18. ЛИСТУВАННЯ З РЕДАКЦІЄЮ	
19. ФОТО Й РЕПРОДУКЦІЇ	
На обкладинці фото Д Сотника.	
Табл. 1. Праця А. Петрицького.	
2 — 6. Дан Сотник. Галерея портретів учасників II-го З'їзду ВУСПУ під час оголошення декларації ВУАРКК (НГ) про блок. — Фототаржі.	
7 — 8. Зразки Західньо-Європейської архітектури.	
ДАН СОТНИК. — Зав. редакції і керівництво оформленням.	



УДАРАМИ
ЛЕОНІД ЗИМНИЙ

Зусиллями
робітничої класи
країна рад
вростає
в соціалістичне майбутнє.
Та ще не всі
ті, що
проголосували

ЗА
соціалізм
до нього ідуть
лабіринтами буднів.
Хіба мало
таких
що :

— Начорта мені
за соціалізм страждать
САМЕ
СЬОГОДНІ
коли маю я
відповідальну ставку,
право
користуватися автом установи
і що року відвідую Крим ?

Хіба мало
хто
спекулює
на

„ми боролись“,
намагаючись
використать
участь свою в боротьбі
як контрамарку
на право
позачергового
входу
в комфортабельні
апартаменти
прийдешнього ?

Немало !
Дочорта
таких ще
переконаних,
що можна дістатись
в соціалізм
вийшовши

в доброму гуморі
з помірно наповненим шлунком
на „променаж“
по обіді.

Це вони
замріяно гріють зади
біля топок мартенів

коли
країна
вимагає
МЕТАЛУ.

Це вони
починають паніку
щодо:
хліба
мануфактури
і контрреволюції

коли заводи
виходять
на змагання
ЗА СОЦІЯЛІЗМ.

Сьогодні
ми
країну кинули
на
труднощів
чергові барикади
і треба
щоб наше
соціалістичне змагання
в фортеці
індивідуального добробуту
УДАРАМИ.

ПІСНЯ ПРО АВТО

МИКОЛА СКУБА

— Швидше там!
Швидше там!
— Досить уже шури-муррр!
Рр, розперезувати
гастрономію
порожніх
фраз!

— Швидше там! Швидше там!
(Прррр!)
— П'ять годин! (пррр!)
Фррз — рраз! —
— Г'ех і рушила ж машина —
не машина —
'втомобіль.
— Тільки шини,

тільки шини,
а позаду —
дим і пил!
Г'ех і рушила ж машина,
не машина —
а душа:
Тільки шини,
як пружини,
а під шинами — соша!
Далі й далі!
вже за містом!
Гойди - гойди!
Гой - дада!

Що нам версти?
Що нам відсталь?
Й... ерунда!

Далі й далі!
Із за рогу ж
вітер
вихорем в лице —
— Г'ех коли б такі ж дороги
скрізь хороші —
як оце!

Пролітають
версти й мілі
і посьолки
й хутори —
— Мало в нас автомобілів
і брукованих доріг!
Ходить сонце в небосині —
Гарно йому! —
добрий шлях!
— А у нас по Україні
динаміка...

— на волах!
Україно ж, Україно —
Україно ж ти моя!
Гей, машино ж, ти машино —
Гей, машино ж ти моя!
А машина ж — не машина.
не машина —
а душа —
Тільки шини,
як пружини,
а під шинами — соша.
А машина ж — не машина:
не машина —
а авто:
Тільки шини,
тільки шини...

...Стопп!!!

— Пррриіхали!!
— п'ять на сьому. Вставайте, колего!
70 за годину! — яка краса!

.....
Про - опадай моя телега
все четири
колеса - а - а!

ЗУСТРІЧ

В. КОВАЛЕВСЬКИЙ

— „Драствуйте.
Ми розійшлися давненько,—
Близько 20-го року десь,
Ще як жили в Проскурові ненька
(За Неньку - Вкраїну розмова йде,—
За ту, що скрізь повстанками плодила,
Що гасла котила
в жита:

„Намісто
хліба
зогниле
бадилиля

Комуністам —
жидам !)

Шановна мати,
Як справжня мачуха,
Не пеклувалися — навпаки.
Нам проти цього казати
нема чого
І жалкувати
нема за ким.
Порядно далися в знакі

воні,—

Жовтоблаkitна ненька,
Лях, німець, куркуль, шибенік,—
Усіх наймали раденько.
Але

В лихоманці мажорній
Будівельників кров палка:
Дарма, що на шиї жорнів —
Камінне коло бльокад.

Драствуйте, любо!
За 8 років
З'їдено соли, води випито
Чимало.

Усього бувало:

і сліз, і мороки
І трохи

радості випало.

Але пов'язалися Ви

назавжди

У пам'яті, з тими

Одне за одним батькували :
 жебрак,
 голодне скнарство,
 розруха,
 равін !!.

на щастя фактур,
Рецепти ліричної поведі.
Але ці філіпіки втратили сенс:
Не можу на Вас надивитись,—
З пошаною, з радістю,
гляду усе

це — варстатів хвиля нова,
 Це — бідуюнню край.
 Бо назавжди від цієї години,
 Ви — співробітник наш,
 Ви — будівництва дитина,
 А не жебраків і скар.
 Завжди
 В лихоманці мажорній
 Будівельників кров палка,
 На шії крамарства жорнів —
 Продуктову картку

6

1. — ГЕРОЙ

Його костюм було пошито бездоганно. Його паличка, його рукавички, його краватка, його манери, його лице — всі ці необхідні дрібниці, що складали його вигляд — були без-до-ганні...

Здавалосьь — він допіру зійшов з обкладинки нового журналу мод, затримавшись лише для того, щоб прогулятись по сторінках останнього популярного роману.

Хрипіння авто; вереск джазу; шепіт жорстви, — увесь цей дисонуючий акорд, ненаситно схоплював щасливий носитель бездоганної зовнішності, — у недбалій позі відкинувшись на спинку старого кам'яного ослону.

Над ним і над ослоном, і над старезною липою, що розкинулась над ослоном, і над бульваром, в якому був цей ослін, і над містом, в якому містився цей бульвар — розливалась тепла, тремтюча, густа, весняна ніч, що заповнювала собою все, — починаючи від корбюратора фешенебельного «Оппеля» і закінчуючи витонченим шпилем ратуші, — якоюсь непередаваною, особливою, солодкою втомою.

Затиснувши між пальців прив'ялу квітку хризантеми, незнайомий задумливо спльовував на її пелюстки і віддавався мріям, — одній за одною, — з послідовністю і пристрасстю одаліски. Поруч його на ослоні — шелестів сторінками зшиток, з золотим обрізом, химерним фронтисписом і слідами крові (роздушеної мухи) на першій сторінці. Там таки (на першій сторінці) трохи вище за кривавих слідів, чудовим латинським шрифтом було написано

«Fabrice - Louis Mannequin»

Нижче не менш чудовим готичним:

«Шеф ферейна — Гох фатерлянд»

А ще нижче мальовничою мовою, яку можна було б назвати загальноєвропейською, що складалась з зворотів властивих рішуче всім мовам — йшло:

«— Я залишив Берлін. Вперті наполягання лікарів примусили ферейна дати мені двомісячну відпустку і ось знову — в свіжій зелені дерев, — сірі маси бетону і голубінь скла, знову (крихотний і чіткий, немов залізно-бетонна іграшка) розлігся перед мною — Пржау.

Бетон! Як по-своєму, як самостійно сприйняло його це місто.

Він дав новий тип котеджу, новий тип вілли. Далі: будинок — легку машину!!..»

Саме в цю мить слухняний вітер обережно перекинув картки мемуарів, прагнучи швидше ознайомитись з змістом сторінок, що неспішно уводили в розповідь — хрупку постать героїні.

2. — ГЕРОІНЯ

«...Вечір. Спокій. Напівтемрява. Напівлежучи в лонгшезі, глибоко вдихаючи повітря. П'ю його...

Над пелюстками хризантеми стежу: віддається «Ргаґа» і здається мені, — авто повзе мурашкою по різблених пелюстках квітки.

Її — цю квітку — подарувала мені маленька Біянка (смугляві щоки, очі — сапфір, кріхотки-перси — немов пружисті тенісні опуки). Я познайомився з нею в день мого повороту до Пржау і з того часу щодня зустрічаюся з нею. Загадкова істота.

Безупинно жує стеблинки травинки і міркує про абсолютне пізнання, взаємовідносини суб'єкта і об'єкта і про казуальність явищ. Кожного разу, коли вона приходить до мене, — очі її насичені слізьми, — що виписують діамантами, й за бездоганну чистоту й гру її сліз, я охоче вибачаю скромність її одягу... Яких неймовірних зусиль коштує мені кожного разу розважити її.

І завжди даремні всі мої спроби вирвати таємницю, що її мучає. Своє життя, як і лице, вона закриває густою вуаллю.

Сьогодні я чекаю на неї знову: бульвар, ослін під старою липою...

Вечір. Спокій. Наш вельмишановний різник Ян Подляслі розплескає в тиші мелодію ноктюрна Ondříček'a...

Такий був зміст першої сторінки «Зошита мемуарів» Фабріція Луї Манекена, людини, що в найглибшій задумливості окреслювала хрупкою квіткою хризантеми самозаглиблені, готичні літери садової урни: — «Прошу плювати!»

— Блукаючи двокрапками зіниць (що сонними звірятками виглядали з-за штор напівзаплющених очей), мандруючи з кінця в кінець по графічним краям гігієнічного закликів («прошу плювати»), він готовий був уже підвестись до повного усвідомлення бульварної максими, коли раптом...

3. — ТАЄМНИЧИЙ НЕЗНАЙОМИЙ

чийсь рипливий і терпкий, як огіркова ропа, голос, врізавшись в саму гушавину мрій Фабріція Луї Манекена, примусив його здригнутись.

— Отже пане!

Якийсь сивий, з лицем немов викресним з шагреневої шкіри, — незнайомий, сидів поруч з ним, на щось міцно тримаючи в зубах велику, не менш як 20 кг гірю.

Проте, при ближчому розгляді ця масивна гіря, виявилось, була просто важкою, немов вилитою з чавуна бороною.

— Отже, пане! — повторив незнайомий, закінчуючи свою довгу й змістовну промову — «що ви на це скажете?»

Фабріцій Манекен збентежено втопив очі в незнайомого. Вся мальовнича, чула промова незнайомого пролетіла повз його вуха, що були замкнуті щільними жалюзіями забуття.

Незнайомий, здавалось, відгадав розгубленість Манекена. Хмуро всміхнувшись, він не поспішаючи вийняв із задньої кишені штанів велику кольорову хусточку з обличчям Кайзера в однім кутку, коліноприклонною Гретхен в другому й «наконечники фірми Група — основи вашого щастя» — у третьому (четвертий був зав'язаний подвійним вузлом), він з шумом і з насолодою висякався. Потім, акуратно випрямивши зморшки кюлот, він терпляче виклав зміст своєї справи.

— Бачите,—так почав він,—в готелі «Пржау патріот» мені сказали, що вас знайти я можу тільки тут,— незнайомий заклад свою бліду тремтючу руку в кишеню піджака і потім продовжував, зразу якось особливо зосереджено дивлячись на Фабріцію.

— Бачите... я звичайно не маю чести знати вас... Так. Я зовсім не знаю, що ви за людина? Можливо, ви найшляхетніша істота, істота високих стремлінь, містилище шляхетних поривів і найчистіших побуджень, але»...

«Ви в мені не помилилися, мій друже!»— поспішив перервати його Луї Манекен,—«все це дійсно так, і залишається тільки дивуватися вашій дивовижній проникливості».

«— Можливо. Цілком можливо! — незнайомий вийняв з кишені піджака важеньку нікельовану табакерку, тремтючими пальцями взяв з неї пучку білого порошку і, цокнувши нігтем по кришці з відповідним написом «Zur Gesundheit», — жадібно втягнув порошок в широко роздуті ніздрі.

«Можливо» — повторив він — «але можливо, що й ні. В усякому разі це буде видно з подальшого. Покищо дозвольте сказати Вам, що Ваше ім'я, виставлене в числі прибулих, навело мене на щасливу думку звернутись до вас за підтримкою... Ви, саме ви, а не хтонебудь інший, — ви, шеф патріотичного фереїну, голова союзу, що існує під таким величним девізом, повинні прийти мені на допомогу в моєму великому починанню... Проте... (незнайомий знов вчепився до кришки нікельованого «Zur Gesundheit»)... Але раніш ніж приступити до викладу мого прохання і пояснення моїх праць, я повинен... Я наслідуюсь просити вас дати мені запоруку, запоруку голови настільки поважаного фереїну, — що все сказане між нами буде назавжди таємницею.

Це безумовно необхідно, — бо мова буде про відкриття величезної цінності... Обставини примушують мене шукати допомоги в людей, мені особисто невідомих, і я...

«— О! — скрикнув з запалом Луї Манекен. — «Прошу вас не мати сумніву в мені. Посмію вас завірити, що про мене прийнято говорити не інакше, як про одного із найповажніших і відданіших членів фереїну: «Гох фатерлянд!» (Луї говорив правду. Перебуваючи найспритнішим полумщиком кас, він користувався загальною любов'ю і повагою серед своїх колеґ, зорганізованих в спілку «кваліфікованих полумщиків», що їх звичайно звали «Гох фатерлянд»).

— «Але бачите,— зам'явся незнайомий,— це надзвичайно цінне відкриття!»

— «Тим краще! — з ентузіазмом підхопив Луї, — тим з більшою охотою я прийду вам на допомогу!»

«В такому випадкові...» — тихо проговорив незнайомий, махнувши шапкою сивого волосся і пучком чорної, як смола, бороди. — «В такому випадкові я прохав би вас піти за мною в мою «віллу перманентної дівочости». Дорогою я спробую, — оскільки це можливо, — увести вас у зміст мого винаходу.»

З цими словами незнайомий ще раз звернувся до нікельованого джерела Gesundheit, підвівся з ослону і величним рухом запропонував Луї Манекену йти за ним.

4. — НАУКОВЕ УГРУНТОВАННЯ

П'яний місяць, хитнувшись у небі, перекинувся в перину хмар. П'яний пивний кухоль (на землі), намальований на віконнім шклі Нахтльокаля, вищербленим місяцем зайшов за спину двох подорожніх і потім виплив знову, пінючись і граючись на електричному світлі. Людина з важкою, немов чавунною, бородою обмацала пінний кухіль липкими тоскними очима, причмокнула, круто проковтнула слину — промайнула повз ресторану, пропливши в квадраті вікна, — тінню на екрані. Фабріціус Манекен пружкими, чутливими кроками поспішав за ним... Вітер, — вечірній свіжий, — зустрічаючи їх, допитливо зазирає у лица; скуйовдивши, тріпався клоччя сивого волосся незнайомого, вихоплював слова його нерівної, стислої, немов конденсованої мови, уривками відносив назад.

— «Добродію, — захлинаючись швидкістю і вітром говорив він, — ви не можете собі уявити, до чого я радий, що з перших слів зустрів з вашого боку повне розуміння. Ціную співчуття. Так, так, пане — ви цілком правдиво зрозуміли мене! Саме так. Саме це я хотів сказати. Але слухайте далі. Отже, ми вже вирішили, що ідеї і мораль: — кристалічно чисті, рафіновані, так би мовити, ідеї, — ось що необхідне в наші дні загального етичного занепаду. Патентовані ідеї і гарантованої якості мораль. Фабрикувати зарекомендованих фірм. Продукти найпопулярніших марок. В цьому єдиний порятунок, єдиний вихід із тупіку, в який знову уперто уперся світ.

Мільйони індивідуумів вийшли з своїх стійл. Це вносить розклад в загальний буденний хід історії. Це неприпустимо... В стійло! Назад в стійла! Це єдиний порятунок. Як? — Ви запитуєте як? — Ви говорите, що старі засоби не діють? Ви цілком справедливі, пане! Потрібні нові методи... І ось, вельмишановний друже, мій патентований Вершитель, мій механічний — ідеолог «Z — 42», що фабрикує безконкурентні і загальнодоступні істини, повинен прийти на допомогу людству. Ідеї, ідеї, друже мій, — поганопрокип'ячені, нефільтровані ідеї, — ось де корінь лиха, вельмишановний друже мій.

Те, що вони—ідеї—перебували до цього часу в руках або, правдіше, в мізках представників органічного ряду—необхідно визнати за абсолютно неприпустиме. Ці органічні мислителі—цілком безнадійна річ. Згадайте хоч історію з теологом, що в кінці сповідався перед богом за атеїзм! Суспільство не може довіряти такий великий скарб, як ідеї—вільнодумцям, що проповідують блюзнірське відношення до святого права власності і грубе невір'я. Механічний ідеолог, вірний, точний, легкоконтролюємий, що фабрикує корисні для нас істини, ось що нам необхідно. Мій ідеолог Z—42 і є таким механічним мислителем, автоматичним ідеологом, модерн-філософом, що працює за принципом шарикових підшипників і електромоторів в $\frac{1}{4}$ кінської сили.

Одна четверта кінської сили—цього цілком досить для творення загальноприступних істин. Ідеї... Ідеї... Патентовані ідеї... Вельмишановний друже!

Чавунно-бородий геній закашлявся, мабуть, захлинувся ідеями, що застряли в його пересохлім горлі, потім, затамовуючи кашель, продовжував:—Мій патентований «ідеолог Z—42» складається, потрібно вам знати, із двох головних камер. Двох сфер діяння. Перша з них камера «А»—генеративна. Це, так би мовити, конструкторська ідей. Друга камера «Б» передаточна. Ця—особливо важлива—надзвичайно важлива частина машини, на жаль, ще не закінчена мною.

За проєктом, фабрики першої камери (А) повинні переходити до другої камери (Б). Сприйняті особливими чутливими приладами, ідеї пересилаються проводом в споживчі установки шляхом електромагнітних хвиль. Всі масові місця, як фабрики, заводи, рудні, учбові заклади й інші,—повинні бути обладнані подібними установками: за допомогою спеціальних приладів утворюється постійне електромагнітне—ідейне напруження, індуктивно зв'язане з центральними нервовими системами нас. Втворюється безупинне тиснення (підсвідоме і тим більш ефективне),—тиснення на психіку нас.

Це тиснення,—це ідейно-магнітне поле, ця невидима і непереможно діюча сітка ідей,—дозволяє керувати експериментованими, перевіряти їх стремління і уводити в їх мізки фабрики камери «А»—«ідеолога Z—42». Повторюю: на превеликий мій жаль, цю частину машини ще не закінчено. Брак необхідних коштів».—Чавунно-бородий геній знову закашлявся.

—Я намагаюсь відшукати кошти... Кінець-кінцем, скрізь зустрічаючи відмовлення, я вирішив приступити до демонстрації закінченої частини моєї машини, а саме камери «А»,—генератора ідей і таким чином набувати кошти, що необхідні для продовження праці.

З вашого дозволу, мій вельмишановний друже,—ви є черговим глядачем автоматичного мислителя Z—42!—

Тут чавунно-бородий геній замовк, загрузши в болото і тяжкий роздум. Коли він, нарешті, виліз з першого і другого,—подорожні були уже перед брамою вілли «Перманентної Дівочості».

«— Входьте, друже, до мого бідного помешкання!»—Він церемонно пропустив свого гостя наперед і сам йшов позаду з виглядом, знаючого собі ціну, жирафа. Кожний новий крок неухильно наближав їх до мальовничої будівлі з чудернацькими окресленнями, що вимальовувалась з мороку. При бажанні ця будівля могла б носити наймення котеджу, або вілли, або палацу, але більш точного okreśлення ніж «халупка» відшукати не було можливости.

Коли вони наблизились майже до будівлі,—спереду промайнула якась таємнична тінь і, тяжко зідхнувши, заховалась за кущами бузини. Одразу ж десь жалібно пискнули двері, знову почулося важке, приглушене зідхання і знову все стихло.

«— Прошу вас»—геній енергійно підштовхнув свого гостя коліном.— «Будь ласка. Так... Тепер сюди ліворуч. Одну хвилину... Тут обережно. Це моделі здешевлених гільотин... Зараз ми вже в вестибюлі... Так,— не зачепіть, прошу вас, автоматичної шибениці. Я в цю мить дам світло. Ну ось — нарешті, ви у мене, мій вельмишановний друже! Прошу вас, ще одну хвилину».

Незнайомий зосереджено прислухався. «Бачите, — йдучи я залишив свою машину за працею. Вона була зайнята своєю кардинальною працею, що зветься: «Пролеґомени до затвердження іманентної присутности субстанційного «лібідо» неорганічним монадам і трансцендентний зв'язок феноменів, що створює потенційну точку всесвіту, яка постулює моністичний метод пізнання речей, як компонентів, що неподільно увіходять складовими частинами в енергетичний комплекс «Я».—Тепер,—геній знову прислухався,— тепер, немов, він закінчив свою працю і чекає на подальші замовлення.

Але, раніш ніж ми приступимо до огляду мого патентованого мислителя, я бажаю зробити ще декілька попередніх зауважень. Бачите, я глибоко переконаний в тому, що ви з багатьох, цілком зрозумілих причин, повинні мати сумнів в можливості переведення в життя мого сміливого проєкту. Я переконаний, що ви не вірите в можливість включення всієї маси ідейного матеріалу, всієї, так би мовити, суми мудрости в рямці машини. Передбачаючи ці ваші сумніви, я бажаю, ще до пророблення досліду, дати вам деякі теоретичні обґрунтовання. Сядьте, прошу вас, ось на це удосконалене електричне крісло... (ні, ні, — не бійтесь — в даний момент воно не діє). І вислухайте мене. Перед мною стояло складне завдання,—так почав геній, після деякого, що відтіняло глибину його думок, мовчання.— Відповідальне завдання конструктивного оформлення моєї ідеї. Відверто визнаю, вельмишановний друже, це завдання із самого початку відчувалось мною, як надзвичайно важке. Але незабаром погляд, випадково кинутий на вуличного шарманщика, подібно до Ньютонового яблука,—допоміг мені розв'язати конструктивне завдання. Ось він, принцип, якому судилося прийти мені на допомогу.

І, приймаючи до уваги початковий товчок, а також те, що продукцією моєї майбутньої машини є ідея, я,—як і треба було чекати,—найменував

цей принцип «принципом ідеалістичної шарманки». Тепер, вельмишановний друже, для більшої зрозумілості, дозвольте мені спробувати концепцію моєї думки виголосити в упрощеному, але наочному прикладі.

Візьмемо умовно, що предметом нашої аналізи є якийсь філософський трактат. З математичної точки погляду транскрипцію всякого трактату можна було б розглядати, як приклад комбінації Х-кількості шифрів — слів, витягнутих із загальної суми слів даної мови; він може бути викладений в точній цифрі, скажімо — п. Але з п-ними кількостями елементів можна зробити тільки певну і суворо розраховану кількість переміщень і сполук.

Звідціль витікає, що на даній мові може бути написано тільки певне і обмежене число трактатів і що корпорації філософів, зацікавлених в відкритті істин, треба бути більш швидкій.

Чи встигне вона відкрити істину в рамках цих можливих сполук — її щастя. Ні, покінчено, баста — запас трактатних можливостей зникає, і істина так і залишається не знайденою. Звідціль виходить, вельмишановний друже, що ввключення в машину цих основних мовних елементів, цього п числа слів — цілком достатнє для того, щоб одержати можливість продукувати які завгодно філософські істини.

Точна, чутлива конструкція машини, що створює безперервний потік сполуки слів. Особливий прилад, — що відкидає зовсім непотрібні сполуки і контролює працю — це все, що потрібне для досягнення мети.

Друже, мій автомат «Z—42» є нещό інше, як новіший удосконалений ідеолог, сконструйований на основі цього рятівного «принципа ідеалістичної шарманки».

Проте, вельмишановний друже, не будемо витратити такого цінного для нас часу і поспішімо до моєї лябораторії, до могої кабінету сакраментальної механіки. —

Двері, що вели в кабінет сакраментальної механіки, треба було відчиняти, як тісно забитий корок.

В нагороду за цю працю за дверима відкрився вид на складну гаму напівтіней, що переходила в півтемряву і заповнювала собою весь простір помешкання, дотриманого в суворому стилі могильного склепу.

Важка, наглухо зачинена шафа і опорожнений флякон «Спермін Целя» складали єдине устаткування цієї «лябораторії». Маленька, мабуть, односвічна лампка, вмонтована в дверцята шафи, якраз над довгуватим прорізом — була єдиним джерелом світла.

Атмосфера кабінету сакраментальної механіки, величність оксамитово запліснялих стін і сувора мудрість глибокодумно навислої стелі — розраховано-ділова скромність обстановки — все це одразу відбилося на, до хворости, чутливій натурі генія.

«Алло! — Крикнув він голосом, що заненацька став різким і проникливим, немов звертався до великої аудиторії, що була неспокійною, невгамовною, шумливою, яку, що там не було, треба було перекичати.

— «Алло! прошу звернути увагу на цілковиту портативність мого філософа, на доцільність конструктивного виконання і на загальну гру площин усіх фасадів.

— Шафа! Ви бачите перед собою тільки шафу!

Весь механізм, весь складний механізм вкладений в шафу, що робить його зручним до переносу.

А тепер,— прошу вас,— зазнайомтесь з цією особливо-важливою деталлю. Ось цей кубічний виступ, цей ящик, це дуже делікатна частина і найчутливіша частина. Ця частина, яка єсть не що інше, як приміщення для гонорару, дає мені всі підстави дати моїй машині славне ім'я Ультра Гіпер - Супер - Модерн - Мислителя.

Так -так. Досить. Кінчено. Дурнів більш нема. Наука не працює даремно. Хочете мудрість — платіть гроші. Кидайте їх сюди, ось в цю дірочку.

Потім, немов раптом схаменувшись, геній поспішив додати уже в більш мирному тоні. «Вибачте мені, друже мій... Я трохи захопився... Але все ж таки, вельможний друже, вам доведеться кинути монету, коли ви дійсно бажаєте поспробувати, як діє машина.

Долар! Хе-хе — мій Зет в душі чистокровний янкі, хоч і родився в Пржау. Отже — тільки долар! Тепер увага і Зет приступає до праці.

В цю мить почувся сухий, немов цокання телеграфу, тріск, шум і слідом за цим крізь особливу вузьеньку щілину, прорізану в дверцях шафи під самою електричною лампою, поповз шмат паперу, вертий великими друкованими літерами.

Філософ Z — 42 запрацював. В міру того, як паперова стрічка виходила з автомату, лице Луї Манекена починало робитись більше і більше здивованим.

Нарешті, не стерпівши, пробубонів (оточення кабінету сакраментальної механіки впливало на його гнітюче, навіваючи йому молитовне благоговіння і нахил до ледве чутного вислову своїх єретичних думок):

— Дозвольте, але це не більш не менш, як точний передрук «Критичного дослідю» Крафт Льюса, що його вміщено в останньому номері «Пржау-календар». Я добре знаю цю газету,— з гордістю додав Луї,— це справжній льокай патріархальної сім'ї і найзаконніших прав власности.

Як вірний член нашого ферейна, я є її річним передплатником.— Луї говорив цілком щиро. Подібно до всякого чесного поломщика, кінцевою метою його ремесла було втворення пристойного капіталу і завоювання собі місця в багатих колах, що належали йому по праву. Традиційна сім'я і власність, як і для кожного шахрая, були для його найвищими святощами.

— Ну, що ж! — сухо відгукнувся чавунно-бородий геній.— А хіба це не чудовий штамп? Вельмишановний друже мій, під найсуворішим секретом я можу сказати вам, що усі «критичні дослідю» в «Пржау-календар» постачає мій автомат «Z — 42». Але немає чого витрачати задарма кош-

товний час. Вкиньте ще монету. Подивимось, чим на цей раз винагородить нас Зет...

Гм...

— Дозвольте,— закричав Луї,— Я протестую... Я відмовляюся платити гроші... Мені обіцяли генератора ідей... Джерело істин... А тут я бачу знов... Лізе... Чорт знає що... Ціла збірка поезій. Жозеф Незабузочкин «Весняні переспіви» якісь!..»

— «Який справді жаль» — промугикав геній, наладжуючи неслухняні кюлоти.

Бачите,— контролююча частина моєї машини ще не злагоджена як треба! Це трохи утруднює процес вибору сурогатів. Йі перед тим, як розкачатися, мій «Z—42» неодмінно повинен пройти етап незмінних функцій, це, так би мовити, найбільш вживані сполуки слів, що найлегше випадають. Але продовжимо дослід. Спробуйте подвоїти суму, це повинно дуже добре відбитись на творчому уявленні машини. Так, дякую вам... Ну, ось, бачите, зовсім інша справа! Ого-го! Та я цього навіть не чекав від мого мислителя!

Але, на жаль, так і залишилося невідомим, що саме проговорив на цей раз механічний оракул. В цю мить за вікном про...

6. — СВИСТОК РЕЖИСЕРА

... лунав триразовий свист і чавунно-бородий геній, збліднувши, підтримуючи одною рукою кюлоти, кинувся до дверей.

— Одну хвилину! — кинув він, вибігаючи з кабінету саакраментальної механіки,— за ходом дії мені необхідно вийти! Але ця хвилина, розтягнувшись, поступово перетворилась на втомливий десяток, а потім і в терпку чверть... Чавунно-бородий геній все ще не повертався.

Нарешті навіть у Манекена терпіння не стало (разом з кришкою гонорарної коробки).

Користуючись з прорізу і спеціальних пінцетів, Луї,— від нічого робити, взявся виймати назад свої кровні долари.

7. — РОЗКРИТТЯ ПСИХІКИ ГЕРОЯ. НЕСПОДІВАНІЙ КІНЕЦЬ

Потім, нудьгуючи, Луї почав обмацувати потопуючу в темряву машину. Йі передній фасад був дуже схожий на зовнішність непалимої каси. Це мимоволі викликало в Луї цілий ряд безумовних рефлексів. Чуття професії заговорило в ньому.

Старий шахрай, геніяльний злодій, він мимоволі, немов тіло коханки, гладив ласкавою рукою поверхню «Z—42», обмацував його архітектурні форми, конструктивні вирізи, пробував відчинити дверці, але вони не відчинялись. Потім — раптом забачив в задній стінці шафи якесь чотирикутне віконце, щось вроді душника, він поспішно всунув в його руку і став шукати всередині, обмацуючи дивовижну машину.

Деталі механізму, мабуть, дійсно були досить цікавими.— Луї з непохитною цікавістю продовжував вивчати їх. Фізіономія його при цьому не переставала відбивати найвищого ступня задоволення.

Він ні на хвилину не припиняв своїх шукань, до того часу, аж поки з самої середини машини не вирвався дзвінкий схвильований голос.

— «Киньте, нахабо! Яке ви маєте право?!»

Слідом за цим дверці філософської шафи розчинились і звідтіль, блискаючи, немов зміною лускою—пом'ятою поверхнею кrep-дешинової кохти, стріпуючи білявими пучками кіс, пружкою опукою вилетіла розчервоніла, налякана жінка.

— Біянка! — ледве зміг проговорити Фабріцій.

— Луї! — скрикнула Біянка, — жінка, яку він кожного вечора зустрічав під старою липою.

Через якусь мить вона була в його могутніх обіймах.— Не винна я, Луї,—шепотіла вона й тулилася до широких грудей досвідченого полонщика.— В усьому винен він — мій чоловік.

Його проєкт «Z—42» зазнав поразки... Потрібні були гроші на нові досліді... Ох, інколи мені починає здаватись, що він просто... тяжко...— Вона не закінчила, діамантова річка, найчистішої гри, сліз душила її.

«Ох, Луї — коли б ти тільки знав, як мені тяжко, як невимовно важко виконувати обов'язки філософа!» — Луї мовчки стиснув її в своїх міцних руках.

8. — ЩАСЛИВЕ ЗАВЕРШЕННЯ

Повернувшись, нарешті, до кабінету сакраментальної механіки, чавунно-бородий геній не знайшов у ній Фабріція Луї Манекена і Біянки, а з розрізу механічного філософа «Z—42» паперовим язиком стирчала така записка.

«Друже!

Ми йдемо. До побачення! Цілком захопився вашою ідеєю, поспішаю приступити до якнайскорішого переведення її в життя. На честь ваших високоцінних шукань, нашого майбутнього мислителя ми назвемо «Z—42»; концепція і розрахунки мої. Конструктивне оформлення — чарівної Біянки.

Готовий до дальніших послуг:

Фабріцій Луї Манекен».

9. — НЕОБХІДНА УВАГА

Подальша доля героїв невідома.

Відомо тільки те, що дальніші шукання чавунно-бородого генія в напрямку механічного мислителя закінчилися новою перемогою. Про роботу його нового автомату слід слідити за вищенаведеним рукописом. Він (рукопис) поруч з тисяччю інших штампів зфабрикований «Генеративною камерою А» і є справжнім витвором «Ф—Z—N».



А. ПЕТРИЦЬКИЙ

ПОРТРЕТ (ОЛІЯ)

ГАЛЕРЕЯ ПОРТРЕТІВ УЧАСНИКІВ ІІ З'ЇЗДУ ВУСПІ ПІДЧАС ЧИТАННЯ
ДЕКЛЯРАЦІЇ ВУАРКК (Н.Г.) В СПРАВІ БЛЬОКУ. (ТАБЛ. 2) — 6).
Д Р У Ж Н І Ф О Т О - Ш А Р [Ж]



ДАН СОТНИК

І. Т. МИКИТЕНКО



ДАН СОТНИК

П. Т. КИРИЛЕНКО, I.



ДАН СОТНИК

Ш. т. КОРЯК В.



ДАН СОТНИК

IV. Т. ДИКИЙ А.



ДАН СОТНИК

У. Т. РАБІЧЕВ